

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, may.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY SALOHİYATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING O'RNI	18
O'rinov Akmaljon Ahmadjonovich Siddiqov Javlonbek Sodiqjon o'g'li	
XORAZM VILOYATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING JORIY HOLATI VA RIVOJLANISH OMILLARI TAHLILI	22
Ro'zmatova Farahongiz Bekmurotovna	
ENERGETIKA INFRATUZILMASINING HUDUDIY RIVOJLANISH VA IJTIMOY TENGLIKKA TA'SIRI.....	27
Babajanova Dilfuza Abdurasulovna	
HUDUDLARDA LOKAL TURIZM XIZMATLARINING TARKIBI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI TAHLILI (ANDIJON VILOYATI MISOLIDA)	32
Xasanova Mavjuda Ma'mirjonovna	
TURIZM MAVSUMIYLIGI OMILLARINING KOMPLEKS TAHLILI: TASNIFLASHNING KONSEPTUAL VA INTEGRATSION MEXANIZMLARI.....	41
Barotov Umidjon Mahmud o'g'li	
BOSHQARISH SIFATI MOHIYATI VA UNI OSHIRISHNING OBYEKTIV ZARURIYATI.....	48
Shoyev Davronbek Axmadjonovich Abdullayeva Gulsanam	
ENGLISH LOANWORDS IN RUSSIAN AND UZBEK: TERMINOLOGICAL ADAPTATION WITHIN A COMPARATIVE LINGUISTICS FRAMEWORK	53
Kambarova Liliya Ruslanovna	
РОЛЬ ГОСУДАРСТВА В ФОРМИРОВАНИИ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРИВЛЕЧЕНИИ ИНВЕСТИЦИЙ	56
Алибекова Саодат Лапасовна	
EKSPORTGA YO'NALTIRILGAN SANOAT KORXONALARIDA MARKETING XIZMATINI TASHKIL ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	61
Usmonova Dilfuza Iloxomovna	
O'ZBEKISTON INDIVIDUAL SPORTCHILARINI TAYYORLASH TIZIMI BOSHQARUVIGA RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARI JORIY ETISHNING SAMARALI USULLARI.....	66
Junaydullayev Mels Asliddin o'g'li	
KORXONA IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA ERP TIZIMLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	72
Xaydarova Kamola Axinjanovna Berdiqulov Suhrob Berdiqulov o'g'li	
KORPORATIV BIRLASHISHLAR VA QO'SHIB OLISHLAR: NAZARIY ASOSLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	78
Latipova Shaxnoza Maxmudovna Xolmurodova Sevara Asqarovna	
DAVLAT BUDJETI KAPITAL XARAJATLARIDA RISKLARNI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	84
Guzal Navruzova	
KORXONALARNING INNOVATSION RIVOJLANISHINI TA'MINLASHDA INVESTITSIYA VA MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI	88
Mamayeva Diyora Kurbanbayevna	
MARKAZIY VA JANUBIY O'ZBEKISTON MINTAQALARI SANOATIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK KO'RSATGICHLARI HOLATI	94
Uralov Eliboy Omonovich	

O'ZBEKISTONDA YOSHLAR TURIZMINI RIVOJLANTIRISHDA XALQARO TAJRIBALARNI QO'LLASH	100
Dilfuza Xamzayeva Xurshid Xurramov	
TO'QIMACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHDA STRATEGIK YONDASHUVLARDAN FOYDALANISH	106
Otaxonova Roza Boboxon qizi	
APPLICATIONS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE DEVELOPMENT OF BANKING SERVICES.....	111
Mamutova Aygul Kalmurzaevna, Yaxyayeva Inobat Karimovna	
INVESTITSIYANING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDAGI ASOSIY IMKONIYATLARI	118
Rapikov Toxirjon Yuldashbayevich	
XIZMATLAR SOHASIDA RAQAMLI MARKETINGDAN FOYDALANISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	122
Yahyoxonov Niyozxo'ja Bahroil o'g'li	
ALOQA KORXONALARI MOLIYAVIY BARQARORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILI VA PROGNOZLARI.....	128
Ismailov Xusanboy Mahammadqosim o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT IQTISODIY BOSHQARUVINING ROLI VA AHAMIYATI	133
Xatamova Gavhar Kiyamovna	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA SUV TEJOVCHI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNI DAVLAT TOMONIDAN MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	138
Seitnazarov Baxadir Muratbaevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING TASHQI SAVDO FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	144
Ismailov Erkin Faxretdinovich	
THE ROLE OF INNOVATIVE MARKETING STRATEGIES IN THE GLOBAL BUSINESS ENVIRONMENT	148
Aziz Kurbanovich Abdullaev, Nigora Fayzulla kizi Sayfullaeva, Maftuna Rustambek kizi Khojiakbarova	
AGROKLASTER – AGRAR SOHANING RIVOJLANISH NUQTASI	154
Boltayev Nazarbek Narzullayevich	
RAQAMLI BANKLAR RESURS BAZASINI OPTIMALLASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	159
Jumayev Muzaffar Mahmud o'g'li	
O'ZBEKISTON DON SANOATIDA RISKLARNI BOSHQARISH VA UNING STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH.....	164
Kurbanova Nigora Abduraxmanovna	
RESPUBLIKAMIZDA AGROLOGISTIKA XIZMATLARI VA UNING SAMARADORLIGI.....	169
Azizova Dilafruz Habibullayevna	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI KOMPLEKS EKSPERTIZA QILISH VA BAHOLASHDAGI MUAMMOLAR.....	172
Ulashev Jahongir Xushmuradovich, Baxriddinova Yulduz Baxriddin qizi	
O'ZBEKISTON ENERGETIKA TARMOG'INING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	176
Yusupov Ulug'bek Shukrullayevich, Kodirova Xilola Joxongir qizi	
IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA BYUDJETGA SOLIQ TO'LOVLARINI HISOBGA OLISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	183
Azimova Feruza Payziyevna, Madaminjonov A.	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MEHMONXONA XIZMATLARIDA VAQTNI BOSHQARISHNING XIZMAT SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	188
Tolipova Malika Saloxidinovna	

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MEHMONXONA XIZMATLARIDA VAQTNING BOSHQARISHNING XIZMAT SAMARADORLIGIGA TA'SIRI

Tolipova Malika Saloxidinovna

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti

Turizm kafedrasida dotsenti (PhD)

OrcID-0009-0006-0069-2168

malikahon2003@mail.ru

Annotatsiya. Mazkur tadqiqot mehmonxona xizmatlarida raqamli texnologiyalar asosida vaqtni boshqarish (time management) va uning xizmat samaradorligiga ta'sirini empirik jihatdan o'rganadi. Tahlil natijalari raqamli texnologiyalar vaqtni optimallashtirish orqali xizmat tezligi va umumiy samaradorlikni sezilarli darajada oshirishini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, time management, mehmondo'stlik sanoati, xizmat tezligi, xizmat samaradorligi, avtomatlashtirish, mijoz qoniqishi, operatsion samaradorlik, raqamli transformatsiya.

Abstract. This study aims to empirically examine the impact of digital technologies on time management and its role in enhancing hotel service efficiency. The findings indicate that digital technologies significantly improve service speed and overall efficiency through effective time optimization. The results highlight the strategic importance of implementing digital solutions in hospitality operations.

Key words: digital technologies, time management, hospitality industry, service speed, service efficiency, automation, customer satisfaction, operational efficiency, digital transformation.

Аннотация. Данное исследование направлено на эмпирическое изучение влияния цифровых технологий на управление временем (time management) и его роль в повышении эффективности гостиничных услуг. Результаты анализа показывают, что использование цифровых технологий посредством оптимизации временных ресурсов существенно повышает скорость обслуживания и общую эффективность услуг.

Ключевые слова: цифровые технологии, управление временем, индустрия гостеприимства, скорость обслуживания, эффективность услуг, автоматизация, удовлетворённость клиентов, операционная эффективность, цифровая трансформация.

KIRISH

So'nggi yillarda global miqyosda mehmondo'stlik sanoati jadal rivojlanib, xizmat ko'rsatish jarayonlarida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish asosiy tendensiyalardan biriga aylandi. Mehmonxonalar o'rtasidagi raqobatning kuchayishi xizmat sifati, tezkorlik va operatsion samaradorlikni oshirishni strategik ustuvor yo'nalishga aylantirdi. Shu nuqtai nazardan, raqamli texnologiyalar mehmonxona xizmatlarini modernizatsiya qilish va boshqaruv jarayonlarini optimallashtirishning muhim vositasi sifatida namoyon bo'lmoqda.

Raqamli transformatsiya mehmonxona faoliyatining barcha bosqichlarini — rezervatsiya tizimlari, check-in va check-out jarayonlari, mijozlar bilan aloqalar, xizmat ko'rsatish va ichki boshqaruv tizimlarini qamrab oladi. Ayniqsa, avtomatlashtirilgan tizimlar, mobil ilovalar va boshqaruv platformalari xizmat ko'rsatish tezligini oshirish, inson omilidan kelib chiqadigan xatolarni kamaytirish hamda resurslardan samarali foydalanish imkonini bermoqda.

Vaqtni boshqarish (time management) mehmonxona xizmatlarining samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Xizmat ko'rsatish jarayonida vaqtning noto'g'ri taqsimlanishi yoki kechikishlar mijoz qoniqishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi, aksincha, xizmatning tez va uzluksiz tashkil etilishi mijoz tajribasini yaxshilaydi hamda mehmonxonaning raqobatbardoshligini oshiradi. Shu bois raqamli texnologiyalar yordamida vaqtni boshqarish tizimlarini takomillashtirish dolzarb ilmiy va amaliy masalaga aylangan [5].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ilmiy adabiyotlarda xizmat sifati, mijoz qoniqishi va operatsion samaradorlik keng o'rganilgan bo'lsa-da, raqamli texnologiyalar asosida vaqtni boshqarishning mehmonxona xizmatlari samaradorligiga ta'siri yetarli darajada kompleks tahlil qilinmagan. Aynan ushbu jihat mazkur tadqiqotning ilmiy dolzarbligini belgilaydi.

Mehmondo'stlik sanoatida xizmat sifati va operatsion samaradorlikni oshirish masalalari ilmiy tadqiqotlarning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Xizmat sifati tushunchasi ilk bor tizimli ravishda A. Parasuraman tomonidan ishlab chiqilgan SERVQUAL modeli orqali asoslab berilgan. Ushbu model xizmat sifatini baholashda ishonchlilik, javob berish tezligi (responsiveness), empatiya, ishonch va moddiy omillarni asosiy mezon sifatida belgilaydi. Ayniqsa, "responsiveness" omili xizmat tezligi va vaqtni boshqarish bilan bevosita bog'liq bo'lib, xizmat samaradorligini belgilovchi asosiy komponent hisoblanadi [1].

Xizmat sifati va mijoz qoniqishi o'rtasidagi bog'liqlik Philip Kotler tomonidan marketing nazariyasi doirasida chuqur o'rganilgan. Uning fikricha, mijoz qoniqishi xizmat natijasining mijoz kutgan darajaga mos kelishi yoki undan yuqori bo'lishiga bog'liq bo'lib, xizmatning tezkorligi mijoz tajribasini shakllantiruvchi muhim omil hisoblanadi [2].

Xizmat sifati nazariyasini rivojlantirishda Christian Grönroos muhim hissa qo'shgan bo'lib, u xizmat sifatini "jarayon sifati" va "natija sifati"ga ajratadi. Ushbu yondashuvga ko'ra, xizmatning qanday tashkil etilgani va ayniqsa uning tezligi mijoz tomonidan xizmat sifati sifatida baholanadi [3]. Bu esa vaqtni boshqarishning xizmat sifati bilan uzviy bog'liqligini ko'rsatadi.

Raqamli texnologiyalarning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri Erik Brynjolfsson tomonidan keng o'rganilgan. Uning tadqiqotlariga ko'ra, raqamli texnologiyalar biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, operatsion tezlikni oshirish va resurslardan samarali foydalanish orqali tashkilotlarning umumiy samaradorligini sezilarli darajada yaxshilaydi [4].

Mehmondo'stlik sanoatida raqamli texnologiyalarni qo'llash masalalari Dimitrios Buhalis tomonidan o'rganilgan bo'lib, u smart texnologiyalar (online rezervatsiya tizimlari, mobil ilovalar va CRM tizimlari) xizmat ko'rsatish jarayonlarini optimallashtirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlaydi [5]. Ushbu texnologiyalar xizmat tezligini oshirib, vaqtni boshqarishni samarali tashkil etish imkonini beradi.

Yuqorida keltirilgan ilmiy qarashlar xizmat sifati, mijoz qoniqishi va raqamli texnologiyalar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni keng yoritib bergan bo'lsa-da, mazkur yo'nalishda hali ham bir qator muhim ilmiy masalalar yetarli darajada o'rganilmagan.

Xususan, A. Parasuraman tomonidan ishlab chiqilgan xizmat sifati modeli xizmat tezligi va javob berish darajasining ahamiyatini ko'rsatib bergan bo'lsa-da, vaqtni boshqarish (time management) alohida boshqaruv kategoriyasi sifatida mustaqil tahlil qilinmagan.

Shuningdek, Philip Kotler va Christian Grönroos tomonidan xizmat sifati va mijoz tajribasi o'rtasidagi bog'liqlik o'rganilgan bo'lsa-da, xizmat jarayonining tezligi va vaqt omilining raqamli texnologiyalar bilan integratsiyasi yetarlicha tizimli yondashuv asosida tahlil qilinmagan.

Raqamli texnologiyalarning samaradorlikka ta'siri Erik Brynjolfsson tomonidan umumiy biznes kontekstida asoslab berilgan bo'lsa-da, mehmondo'stlik sanoatida aynan vaqtni boshqarish bilan bog'liq jihatlar yetarli darajada empirik asosda o'rganilmagan.

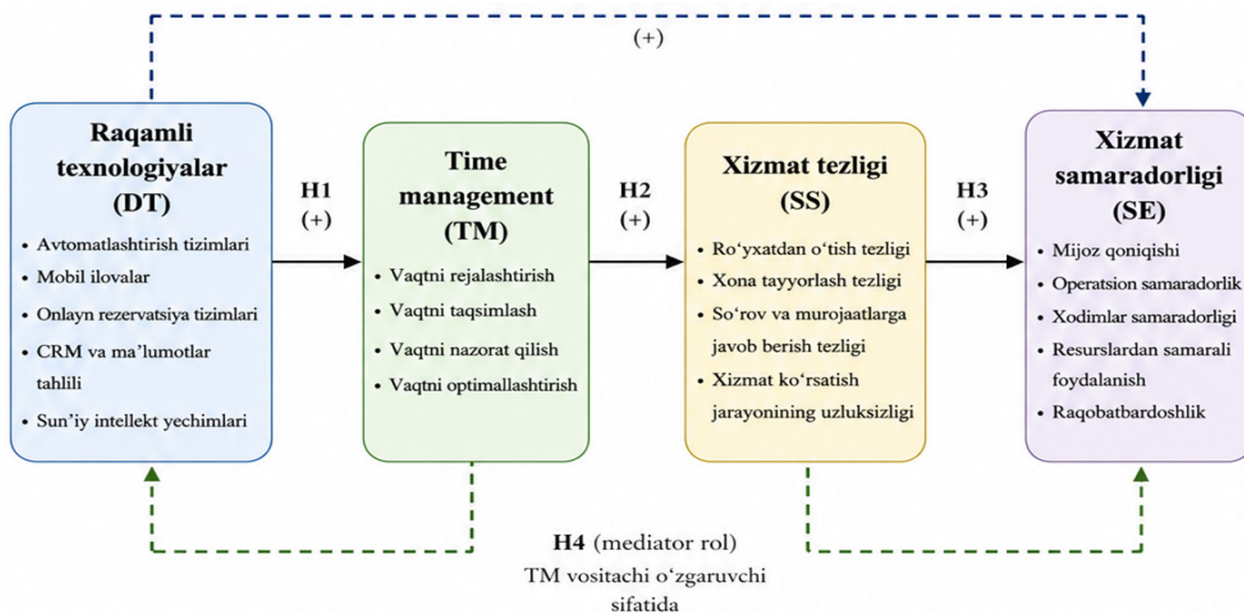
Bundan tashqari, Dimitrios Buhalis tomonidan mehmondo'stlik sohasida raqamli texnologiyalarning roli yoritilgan bo'lsa-da, ushbu texnologiyalar orqali vaqtni boshqarish va uning xizmat samaradorligiga ta'siri kompleks model asosida tahlil qilinmagan.

O'rganilgan ilmiy adabiyotlarda raqamli texnologiyalar asosida vaqtni boshqarishning mehmonxona xizmatlari samaradorligiga ta'siri yetarlicha kompleks va empirik asosda o'rganilmaganligi aniqlandi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot mehmonxona xizmatlarida raqamli texnologiyalar, vaqtni boshqarish va xizmat samaradorligi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tushuntiruvchi integratsiyalashgan konseptual model asosida olib borildi. Ushbu modelga ko'ra, raqamli texnologiyalar mehmonxona faoliyatida operatsion jarayonlarni avtomatlashtirish va optimallashtirish orqali vaqtni boshqarish samaradorligini oshiradi. O'z navbatida, samarali tashkil etilgan time management xizmat ko'rsatish tezligini yaxshilaydi, bu esa yakunda xizmat samaradorligining oshishiga olib keladi. Tadqiqotda 80 nafar mehmon va 20 nafar mehmonxona xodimi, jami 100 nafar respondent ishtirok etdi.

Shu bilan birga, modelda time management vositachi (mediator) o'zgaruvchi sifatida qaralib, raqamli texnologiyalar va xizmat samaradorligi o'rtasidagi bilvosita ta'sir mexanizmini tushuntirib beradi. Ushbu yondashuv xizmat jarayonlarida vaqt omilining strategik ahamiyatini chuqurroq ochib berishga xizmat qiladi (1-rasm).

Gipotezalar:

H1	Mehmonxona xizmatlarida raqamli texnologiyalarni joriy etish vaqtni boshqarish samaradorligiga ijobiy va statistik jihatdan ahamiyatli ta'sir ko'rsatadi.
H2	Vaqtni boshqarish darajasining yuqori bo'lishi xizmat ko'rsatish tezligining oshishiga ijobiy ta'sir qiladi.
H3	Xizmat ko'rsatish tezligining oshishi xizmat samaradorligining ortishiga sezilarli darajada ijobiy ta'sir ko'rsatadi.
H4	Vaqtni boshqarish (time management) raqamli texnologiyalar va xizmat tezligi o'rtasidagi munosabatda vositachi (mediator) rolini bajaradi hamda ushbu bog'liqlikni kuchaytiradi.
H5	Raqamli texnologiyalar xizmat samaradorligiga bevosita emas, balki vaqtni boshqarish va xizmat tezligi orqali bilvosita (indirekt) ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Izoh:

	Bevosita ta'sir (direct effect)
	Bilvosita ta'sir (indirect effect)
	Mediatsion yo'l (mediated path)
(+)	Ijobiy ta'sir
DT	Raqamli texnologiyalar
TM	Time management (vaqtni boshqarish)
SS	Xizmat tezligi
SE	Xizmat samaradorligi

Modelda raqamli texnologiyalar xizmat samaradorligiga bevosita (to'g'ridan-to'g'ri) emas, vaqtni boshqarish va xizmat tezligi orqali bilvosita (indirekt) ta'sir ko'rsatadi.

1-rasm. Konseptual model

TAHLIL VA NATIJALAR

Respondentlardan olingan ma'lumotlar asosida statistik jihatdan tahlil qilindi. Deskriptiv statistika natijalariga ko'ra, barcha ko'rsatkichlar yuqori baholangan bo'lib, eng yuqori qiymat xizmat samaradorligiga (Mean = 4.20) to'g'ri keldi.

Korelyatsiya tahlili natijalari o'zgaruvchilar o'rtasida ijobiy va statistik jihatdan ahamiyatli bog'liqlik mavjudligini ko'rsatdi. Xususan, raqamli texnologiyalar va time management o'rtasida ($r = 0.64$), time management va xizmat tezligi o'rtasida ($r = 0.67$), xizmat tezligi va xizmat samaradorligi o'rtasida esa eng kuchli bog'liqlik ($r = 0.72$) aniqlandi.

Regression tahlil natijalariga ko'ra, raqamli texnologiyalar time managementga sezilarli ta'sir ko'rsatadi ($\beta = 0.58$, $p < 0.05$). Shuningdek, time management xizmat tezligiga ($\beta = 0.60$), xizmat tezligi esa xizmat samaradorligiga ($\beta = 0.63$) ijobiy va ahamiyatli ta'sir ko'rsatdi. Modelning tushuntirish darajasi $R^2 = 0.50$ ni tashkil etdi.

Ushbu natijalar raqamli texnologiyalar orqali vaqtni samarali boshqarish xizmat samaradorligini oshirishda muhim omil ekanligini tasdiqlaydi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib, mehmonxona xizmatlarida vaqtni boshqarish va xizmat samaradorligini oshirish maqsadida quyidagi ilg'or raqamli texnologiyalarni joriy etish tavsiya etiladi.

Avvalo, self check-in va self check-out tizimlarini yanada rivojlantirilgan shaklda joriy etish muhim ahamiyatga ega. Jumladan, biometrik identifikatsiya (yuzni aniqlash yoki barmoq izi) asosida ro'yxatdan o'tish jarayonini avtomatlashtirish orqali mijozlarning kutish vaqti deyarli nol darajaga tushirilishi mumkin.

Shuningdek, mobile key (raqamli kalit) texnologiyasini keng qo'llash mehmonlarga smartfon orqali xonaga kirish imkonini beradi. Bu resepsion xizmatlariga bo'lgan ehtiyojni kamaytirib, vaqtni boshqarishni sezilarli darajada yaxshilaydi.

Bundan tashqari, AI-powered concierge (sun'iy intellekt asosidagi virtual yordamchi) tizimlarini joriy etish mijozlarga real vaqt rejimida xizmat ko'rsatish imkonini yaratadi. Bunday tizimlar buyurtmalarni qabul qilish, xizmatlarni rejalashtirish va muammolarni tezkor hal qilish orqali xizmat jarayonlarini optimallashtiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqorida keltirilgan natijalar va amaliy tavsiyalar shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar asosida vaqtni boshqarish mehmonxona xizmatlari samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Xususan, innovatsion yechimlarning joriy etilishi xizmat jarayonlarini tezlashtiradi, kutish vaqtini kamaytiradi va mijozlarga ko'rsatilayotgan xizmat sifatini yaxshilaydi.

Tadqiqot natijalari raqamli texnologiyalar, time management va xizmat samaradorligi o'rtasida kuchli o'zaro bog'liqlik mavjudligini tasdiqladi. Shu sababli mehmonxona korxonalari uchun zamonaviy raqamli yechimlarni keng joriy etish strategik ahamiyatga ega hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 1998 64 (1), 12–40.
2. Philip Kotler, P., & Keller, K. L. *Marketing Management* (15th ed.). Pearson Education Limited. 2017 pp. 153–180.
3. Christian Grönroos, C. *Service Management and Marketing: Customer Management in Service Competition* (3rd ed.). Wiley. 2007 pp. 73–105.
4. Erik Brynjolfsson, E., & McAfee, A. *The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies*. W.W. Norton & Company. 2014. pp. 45–78.
5. Malika Tolipova, M. S. Taym menejment texnologiyasi asosida kasbiy ta'lim tashkilotlari o'quvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlash metodikasini takomillashtirish PhD dissertatsiyasi. Toshkent: Kasbiy ta'limni rivojlantirish instituti, 2025.
6. Dimitrios Buhalis, D. Technology in tourism-from information communication technologies to eTourism and smart tourism towards ambient intelligence tourism: A perspective article. *Tourism Review*, 74(3), 2019. 267–272.
7. Tolipova M.S. Turizm va mehmondo'stlik asoslari. – Toshkent: Sunrise-pro, 2025. – 44-54.
8. Ivanov, S., & Webster, C. Adoption of robots, artificial intelligence and service automation by travel, tourism and hospitality companies. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 29(9), 2017. 2323–2343.
9. Mariani, M., Baggio, R., Fuchs, M., & Höpken, W. Business intelligence and big data in hospitality and tourism. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 30(12), 2018. 3514–3554.
10. Zeng, Z., Gao, H., & Ye, Q. Artificial intelligence in tourism recommendation systems. *Tourism Management*, 83, 2021. 104–208.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
